

v Solnogradu ustanovi svobodno katoliško vseučilišče ter povzljajo k nabiranju dobrovoljnih prispevkov v ta namen.

Nova spravna pogajanja se baje začno takoj po novem letu. Vlada hoče predlagati, naj Nemci privolijo, da se v čeških okrajih uvede češki notranji uradni jezik, nasprotno pa naj privolijo Čehi, da se razdeli Češka na okraje po narodnosti. Čehi pravijo, da v tako koncesijo ne privolijo in da zahtevajo, naj se brez koncesije uvede češki notranji uradni jezik.

Bolgarska je te dni bila v veliki krizi. Sobranje ni hotelo privoliti drakoničnim pogojem, pod katerimi je hotela pariška banka dovoliti 125 milijonov frankov posojila, zlasti ker je banka hotela dobiti tobačni monopol kot garancijo. To nasprotovanje je dalo povod, da je banka sploh odstopila od odgovora. S tem je prišlo ministrstvo v tak položaj, da je moralo demisionirati. Kriza je trajala več dni, in konec je bil, da je ministrstvo ostalo na krmilu, pariška banka je nekoliko odjenjala od svojih pogojev, sobranje pa se je tudi udalo, saj ve, da bi bil državni bankerot neizogiben, če se ne dobi tega posojila.

Italija je po dolzih dogovorih prišla do sporazumljenja s Francijo, katero porazumljenje utegne postati največjega pomena za vso Evropo. Italija se je namreč porazumela s Francijo glede pridobitve Tripolita. Ta velika turška država leži Italiji najbližje in je zanjo silnega pomena. Francija je privolila, da se Italija te države polasti. Seveda bo posledica ta, da Italija ne obnovi več proti Franciji naperjene trozveze, ampak da sklene alijanco s Francijo.

Vojna v južni Afriki. — Bure je zadela te dni precejšna nesreča. Dva izmed najboljših njihovih voditeljev Kruitinger in Maritz sta bila v boju ranjena in ujeta. Burom to ni vzelo poguma, kakor priča nova izjava Krügerjeva, da Buri nečejo nič slišati o miru, ako Angleži burskima republikama ne priznajo popolne neodvisnosti.

Trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko.

Minoli petek je imela trgovska in obrtna zbornica svojo zadnjo sejo pred razpustom. Še tekom tega meseca se namreč razpuste vse trgovske in obrtne zbornice v naši državni polovici. Nove volitve na podlagi revidiranega volilnega reda se bodo vršile v prvi tretjini prihodnjega leta, na Kranjskem najbrž že sredi meseca februarja, na kar trgovce in obrtnike posebno opozarjamo.

Predsedoval je zbornični seji v petek zbornični predsednik Kušar, ki je med drugim prečital dopis južne železnice glede odprave mešanega vlaka na progi Ljubljana-Maribor. Vsled predloga zborničnega svetnika Hrena, vložila je bila namreč trgovska in obrtniška zbornica prošnjo, naj bi se mešani vlak vsaj na omenjeni progi pridržal, ker bi bil pri dohodu vlakov v Ljubljano sicer prevelik presledek. Vodstvo južne železnice je sedaj naznanilo, da je sicer v načelu sklenilo, da v bližnji bodočnosti opusti omenjeni mešani vlak, da pa bode namesto njega uvedlo osobni vlak, ki bode ob istem času prihajal v Ljubljano. Po informacijah, katere je gosp. Hren osobno dobil pri ravnateljstvu južne železnice, pa se bode ta prememba izvršila šele čez eno leto.

Zbornični tajnik dr. Murnik je potem poročal o reviziji zborničnega volilnega reda. V svoji seji dne 19. septembra je zbornica sklenila spremembo nekaterih določil volilnega reda ter jih c. kr. trgovskemu ministrstvu predložila v odobrenje. Ministrstvo je glede pasivne volilne pravice v § 5. volilnega reda sprejelo določilo, da morajo osebe, ki imajo v eni sekciji aktivno volilno pravico, voljene biti v vsaki kategoriji te sekcije. Glede razdelitve trgovske sekcije v kategorije smatra trgovsko ministrstvo, da je želja veletrgovstva po samostojnem zastopstvu opravičena in se naj torej za to kategorijo, v kateri volijo trgovci, ki plačajo vsaj 350 kron davka, določita dva zastopnika. Za rudniško kategorijo obrtne sekcije pa se je cenzus znižal od 30 kron na 5 kron. Zbornica je tem spremembam pritrdila in bode v tem smislu premenjeni volilni red vnovič predložila ministrstvu v odobrenje.

Ustanova za eksportno akademijo podelila se je slušatelju Ludoviku Boštjančiču (referent Filip Supančič), ustanove za onemogle obrtnike (referent F. Pauer) pa naslednjim prosilcem: Ivan Hudeček, Ivan Puh, Miha Tomč, Fran Thomas, Miha Šneler, Matija Meglič, Ivan Černe, Ivan Riedl, Miha Pajsar, Ferdo Furlan, Anton Slovak, Fran Kamin, Ivan Dekleva, Fran Ravnikar, Urban Grom, Ivan Rozman, Ivan Jazbec in Fran Kos. Cesarice Elizabete ustanove za onemogle uboge vdove krajskih obrtnikov pa so se podelile naslednjim prosilkam: Marija Cvetrečnik, Neža Kodeija, Marija Kobetič, Neža Slovša in Helena Zeiler. Za cenzorje pri ljubljanski filijalki avstro-ogrske banke je zbornica nasvetovala naslednje gg.: Ivan Janesch, Fran Kollmann, Josip Luckmann, Vaso Petričič in Ferdo Souvan.

Konceptni pristav dr. Windischer je poročal obširno o tolmačenju § 6. zakona z dne 26. decembra 1893. drž. zak. št. 193 ter se je na temelju gramatične in historične interpretacije izrekel za to, da se v čas v zakonu zahtevamo štiriletne porabe ne ušteva tudi učna doba. Temu nasvetu je pritrdila tudi zbornica ter soglasno sklenila, da se v tem smislu pošlje prošnja c. kr. deželni vladi.

Trgovskemu društvu „Merkur“ v Ljubljani dovolila je zbornica po predlogu poročevalca Lenarčiča za leto 1902 400 kron podpore. Pri tej priliki izrazil je zbornični svetnik Baumgartner željo, naj bi „Gospodarski Vestnik“, kateri izdaja društvo „Merkur“, izhajal v slovenskem in nemškem jeziku.

O zborničnem proračunu za l. 1902 je poročal zbornični svetnik Lenarčič. Redna potrebščina znaša 43.541 kron, predpisana zaloga 25 %, blagajniška zaloga pa 10.875 kron, skupna potrebščina torej 54.416 kron. Blagajnični preostanek za tekoče leto je proračunjen na 10.489 kron, za pokritje ostale potrebščine pa naj se pobira 3.5 % zbornična doklada. Zbornični svetnik Baumgartner nasvetuje, naj se črta 25 % blagajniška zaloga, zbornični svetnik Luckmann pa predlaga, naj se črta proračunjeni prispevek 5000 kron za ustanovitev trgovske akademije v Ljubljani, češ, da bo še mnogo vode steklo

v morje, predno se akademija otvori. Referent Lenarčič izjavi se proti obema predlogoma, ker so zbornici glede 25 % zaloge za sedaj vezane roke, glede akademije pa je bil prispevek odobren v slavnostni seji povodom zbornične petdesetletnice in torej nikakor ne gre, da bi se ta postavka sedaj črtala. Sicer pa je nada opravičena, da se bode akademija v najbližji bodočnosti ustanovila. Pri glasovanju bila sta predloga gg. Baumgartnerja in Luckmanna odklonjena, proračun pa brez spremembe odobren.

Zbornični svetnik Luckmann je poročal o vlogi dunajske zbornice glede dela v kaznilnicah. Dunajska zbornica obrnila se je na c. kr. vladi s prošnjo, naj se najemniški obrat v kaznilnici sukcesivno opusti ter uvede obrat v režiji, vendar pa bi se naj izdelki porabili izključno v državnih in drugih javnih zavodih. Kaznjenci naj se porabijo za vnanje delo (vodna in cestna dela, kamenolomi itd.) in naj se izključi vsako direktno konkurenciranje privatnega dela, cene pa naj si prilagodijo tržnim cenam. Pri vsakem višjem državnem pravdnistvu naj se ustanovi obrtni svet. Ko je še zbornični svetnik Pauer naglašal, da so v tem oziru razmere pri nas še neugodnejše kakor na Dunaju, sprejela je zbornica referentov predlog, da se pridruži vlogi dunajske zbornice.

Zbornični svetnik Baumgartner je končno poročal o vladni predlogi o pokojninskem zavarovanju zasebnih uradnikov ter nasvetoval, da smatra zbornica to predlogo za nesprejemljivo, ker vlada ne da nikakega prispevka in bi bili delodajalci preveč obremenjeni. Zbornica je referentovemu nasvetu soglasno pritrdila.

Pred zaključkom seje naznanil je predsednik Kušar, da se je deputacija zbornice (gg. predsednik Kušar in svetnika Lenarčič in Urbanec) poklonila gosp. deželnemu predsedniku ter mu izročila prošnjo za podporo projektovani trgovski akademiji v Ljubljani. Deželni predsednik baron Hein je deputacijo prijazno sprejel ter obljubil dobrohotno upoštevanje prošnje.

Končno je gospod predsednik opozoril, da je ta seja bila najbrže zadnja pred novimi volitvami ter je, zahvalivši se zborničnim svetnikom za uspešno sodelovanje, ob petih popoldne zaključil sejo.

Kmetijske zadruge.

Poslanska zbornica je pred Božičem po daljši razpravi sklenila zakon o kmetijskih zadrugah.

Po našem prepričanju bode ta organizacija obrodila prav malo sadu in čaka kmetovalce veliko razočaranje tudi še potem, ko se že bodo sprijaznili z mislijo, da se jim zaradi teh zadrug zviša zemljiški davek.

Zakon je torej sklenjen. Njegove najvažnejše določbe so naslednje:

Točka 1. se glasi: „V smislu tega zakona (o kmetijskih zadrugah) in v tem okviru sklenjenih deželnih zakonov se praviloma v vsakem sodnem okraju ustanovi stanovska kmetijska zadruga za ta okraj in v vsaki deželi taka za vso deželo. Te zadruge se imenujejo okrajne in deželne kmetijske zadruge. Deželni zakoni pa morejo določiti, da se zadruge izjemoma snujejo le za posamezne kraje v deželi, ali tudi samo za eno ali več sodnih okrajev skupaj, več deželnih zadrug, ali tudi samo za posamezne skupine poljedelcev.

Deželni zbori morejo tudi določevati, da se že obstoječe združujejo po novih okrajih“.

„Namen teh kmetijskih zadrug je, da izboljšajo npravne in gmotne razmere poljedelcev z gojitvijo skupnosti, z vzajemnim poukom in podporami, s pospeševanjem stanovske samozavesti, stanovskih združnih ter sploh gospodarskih koristij“.

Točka 11. označuje „delokrog“ ter se glasi v načrtu: „Delokrog kmetijskih zadrug določa v § 2. označeni namen. Osobito imajo te zadruge v okviru bodočih deželnih zakonov in statutov naslednje naloge:

- Nakupovati blago na svoj račun in svojo odgovornost, ki ga te zadruge potrebujejo v svojem obratu;
- prodajati združne kmetijske pridelke na svoj račun in odgovornost, osobito zalagati armado;
- ustanavljati in pospeševati pridobitne in gospodarske zadruge, da si ustanavljajo skladišča in zaloge za skupno prodajo kmetijskih pridelkov, ustanavljati kleti, mlekarne, klavnice, pečnice in druga podjetja, ki morejo skupno uporabiti kmetijske pridelke;
- ustanavljati in pospeševati zadruge in druga društva, ki morejo gojiti poljedelstvo in gozdarstvo ter sploh pospeševati razvoj poljedelskih razmer;
- ustanavljati nove in pospeševati že obstoječe posojilnice, osobito po Reiffeisenovem načinu v svrhu osebnega in lombardnega kredita;
- posredovati mej zadružniki in hipotečnimi bankami za neodpovedljiva, amortizacijska hipotečna posojila;
- posredovati pri konvertovanju visokoobrestnih v nižjeobrestna, odpovedljivih v neodpovedljiva, amortizacijska hipotečna posojila;
- sodelovati pri organizaciji in upravi produktnih borz in trgov ter posredovati pri razsodiščih poljedelskih borz v okviru dotičnih določb;
- sodelovati pri zavarovanju poljedelcev in gozdarjev za življenje in starost, za slučaj bolezni, nezgod in onemoglosti, dalje pri zavarovanju proti ognju, toči in kužnim boleznim ter izvrševanju deželnokulturnih zakonov, v kolikor zadrugam to dopuščajo posebne določbe;
- pospeševati kmetijski pouk, predavanja ter shode poljedelcev;
- zbirati poljedelsko statistiko;
- posredovati in skrbeti za delo ter uravnati pogodbe s poljedelskimi delavci itd.;
- skrbeti, da se nadzorujejo semena ter združni promet s kmetijskimi preizkuševališči;
- zadružnikom preskrbovati pravno pomoč;
- ustanavljati razsodišča za pravno razsojo preprirov mej zadružniki in njho-